

SALAMİS HARABELERİ

Araştırmalar Salamis'in geçmişinin İÖ 11. yüzyıla kadar uzandığını göstermiştir. Arkeologlara göre Enkomi İÖ 1075 yılında büyük bir deprem geçirdikten sonra halkıyavaş yavaş buraya göçmüş ve Salamis'i kurmuştur. Kazılarda da bu ilk yerleşmeye ait mezar ve liman izlerine rastlanmıştır. Ege ve Akdeniz'de 'Karanlık Çağ' olarak bilinen dönem İÖ 8. yüzyılda bittiği zaman Salamis'in Fenikelilerle sıkı ticaret ilişkileri olan zengin bir kent olarak ortaya çıktığı göze çarpmaktadır. Kral Mezarlarının ortaya çıkarıldığı nekropolisinde ele geçen ölü armağanları Salamis'in bu dönemde ne kadar zengin olduğu hakkında bilgi vermektedir. Kentte ilk paranın İÖ 6. yüzyılda basıldığı görülmektedir. Salamis sözcüğünde de ilk kez aynı yüzyıla ait yazıtlarda rastlanmaktadır. Kent bu dönemde Suriye ve Anadoluyla birlikte - İÖ 333 yılında Büyük İskender'in Issos'ta III. Darius'u yenmesine kadar - Akamenid Pers İmparatorluğu'nun egemenliğine girecektir. İskender'in İÖ 323 yılında ölümünden sonra Salamis, Kıbrıs'ın geri kalanıyla birlikte Mısır'da kurulan Ptoleme Krallığı'nın payına düşmüştür. Kentin bu dönemde İskenderiye, Antakya, Efes gibi bir Helenistik uygarlığın önemli merkezlerinden biri haline geldiği ve bu parlak dönemin Roma egemenliği süresince de devam ettiği görülmektedir. Günümüze kalan yıkıntıların çoğu da Roma dönemine aittir. İS 1. ve 4. yüzyılda kentin en büyük düşmanı depremler olmuştur. Depremlerden sonra Bizans İmparatoru Konstantius'un (337-361) kenti yeniden inşa ederek Konstantiya adını verdiği görülmektedir. Ancak limanının giderek dolması, doğal yıkımlar, ve bir süre sonra başlayan Arap korsanlarının akınları kentin sonunu belirleyecektir. 648 yılındaki bir korsan akınından sonra kentin son sakinlerinin Famagusta kentini oluşturacak olan Arsinoe'ye göç ettikleri görülmektedir.

GİMNAZIUM

Salamis yıkıntılarının en görkemli bölümü olan gimnazium dört yanı sütunlu ve üstü kapalı revaklarla çevrili cinnastik yapmak için kullanılan bir avlu (1) ile başlar. Augustus döneminde (İÖ 31 - İS (14) ortasına taş havuz yapılmış ve bu imparatorun heykeli dikilmiştir. Sütunların, sütun başları ve altıklarının bir kısmı 4. yüzyıldaki depremlerden sonra tiyatrodan getirilmiştir. Hamamların avluya bitişik kısmı sekizgen şeklinde iki soğukluk (6) ve bunların arasındaki terleme odasından (7) oluşmuştur. Ortadaki odanın güney duvarında İS 3. yüzyıla ait ve Argonatların 'Altın Post' seferine katılan kişilerden biri olan Mysia bölgesinde kaybolan Hylas'ı burada su perilerini reddederken gösteren bir freskin kırıntıları göze çarpar. Hamamların arka tarafındaki bölüm ortada sıcaklık (8) ve bunun iki yanında terleme odalarından (9) meydana gelmiştir. Güneydeki odada, biri, on dört çocuklu Niobe, anneleri Leto'yla sadece iki çocuğu olduğu için alay edince oklarıyla Niobe'nin çocuklarını öldüren Apollo ile Artemis'i, ikincisi de sonradan Güzel Helen'i doğuracak olan Leda'yla kuğu şeklindeki Zeus'u ırmak tanrısı Euratas ile birlikte canlandıran mozaiklerin parçalarına rastlanır. Ortadaki oda ile kuzeyindeki de bazı figürlü olmayan mozaik parçaları vardır. Hamamın külhanı (10) da kuzeyindedir.

TİYATRO

Günümüze kadar gelen haliyle Salamis tiyatrosu Augustus döneminden kalmadır. Seyircilere ayrılan kısım aslında 50 sıradan oluşmuş ve 15000 kişi alıyordu. Orkestra kısmında Dionysos'a adanmış bir sunakla Marcus Aurelius Kommedus ve Caesar Konstantius ile Caesar Maksimianus'a adanmış iki yazıtlı altlık vardır. Bir zamanlar heykellerle süslü olan sahne binasından geriye temelinin kalıntıları ve önündeki podyum kalmıştır. Tiyatro İS 4. yüzyıldaki depremlerden sonra bir daha yenilenmemiş ve yıkıntısı ihtiyaç duyuldukça sökülerek inşaat malzemesi olarak kullanılmıştır.

ROMA VİLLASI

Bir zamanlar iki katlı olan bu yapı sütunlu bir giriş, bir iç avlu ve yarım ay şeklinde geniş bir oturma odasından meydana gelmiştir. Öteki odalar iç avlunun iki yanına kümelenmiştir. Salamis terkedildikten sonra yapının zeytinyağı elde etmekte kullanıldığı anlaşılmaktadır. Zeytin tanelerini kırmak için kullanılan büyük taş ve değirmen taşları günümüze kadar gelmiştir.

KAMPANOPETRA BAZİLİKASI

4. yüzyılda inşa edilmiş olan bu bazilika, çevresi sütunlarla sarılı ve su kuyusu olan bir avlu, orta nefi yan nefler ve üç bir apsitten oluşuyordu. Piskoposun kürsüsü ile rahiplerin oturduğu sıralar apsitin orta bölümündeydi. Bazilikanın apsitinin arkasında hamamı da olduğu anlaşılan ikinci bir kalıntı gurubuyla karşılaşılmaktadır. Odalardan birinin döşemesini süsleyen, küçük ve renkli taş parçalarından yapılmış mozaik çok göz alıcıdır.

AYA EPIPHANİOS BAZİLİKASI

Kıbrıs'ın en büyük kilisesi olan bu bazilika aynı zamanda Salamis'in de metropolitan kilisesiydi. Bazilikanın Piskopos Epiphanos'un görev süresinde (368-403) yaptırıldığı bilinmektedir. Epiphanos'un mermerden yapılmış mezarı apsitin güneyde kalan bölümünün önündedir. Bazilika, yan neflerden iki sıra halinde dizilmiş Korint stili başlıkları olan 14 çift sütunla ayrılan bir orta nef ile bunun sonunda üçlü bir apsitten oluşmuştu. Apsitte piskopos ve rahiplerin oturduğu sıralar yer almıştı. Apsitin iki yanına düşen odalar rahiplerin cübbelerini giymeleri ve ayin sırasında kullanılan eşyaların saklanması için kullanılıyordu. Bazilikanın vaftiz odasında döşeme seviyesinin altında rastlanılan ısıtma sistemi kış aylarında vaftiz için sıcak su kullanıldığını göstermektedir. Yıkıntılar, kilise 7. yüzyılda Arap korsanları tarafından yağmalandıktan sonra, apsitin güney kısmının arkasında ikinci bir küçük kilisenin inşa edildiğini göstermektedir.

SU DEPOSU 'VOUTA'

Salamis'in su ihtiyacı 50 kilometre batısındaki Kythrea (Değirmenlik) su kaynağından sağlanıyordu. Roma döneminde yapılan uzun su sisteminin 7. yüzyıla kadar kullanıldığı anlaşılmaktadır. Bugün bile su kemerlerinin kalıntıları yer yer göze çarpar. Salamis'e gelen suyun depolandığı en büyük sarnıcın kalıntısı günümüze görece olarak iyi durumda gelmiştir. Tavanı taşıyan 36 dört köşe ayağın uzun duvarlardan çıkan iri dirseklerle desteklenmiş olduğu göze çarpmaktadır. Araştırmalarda döşeme seviyesinde suyun dışarı aktığı noktalardan biri saptanmıştır.

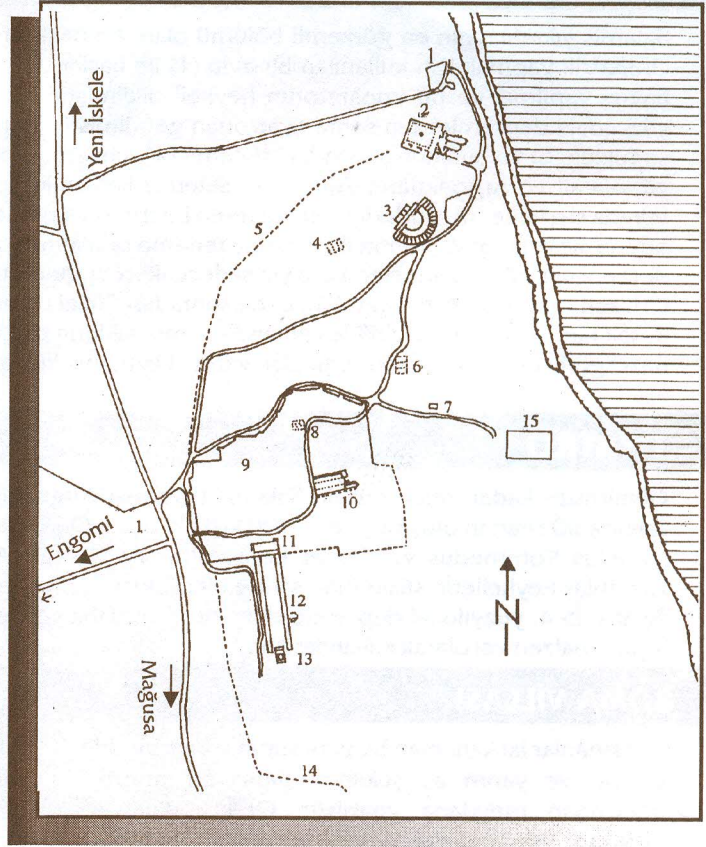
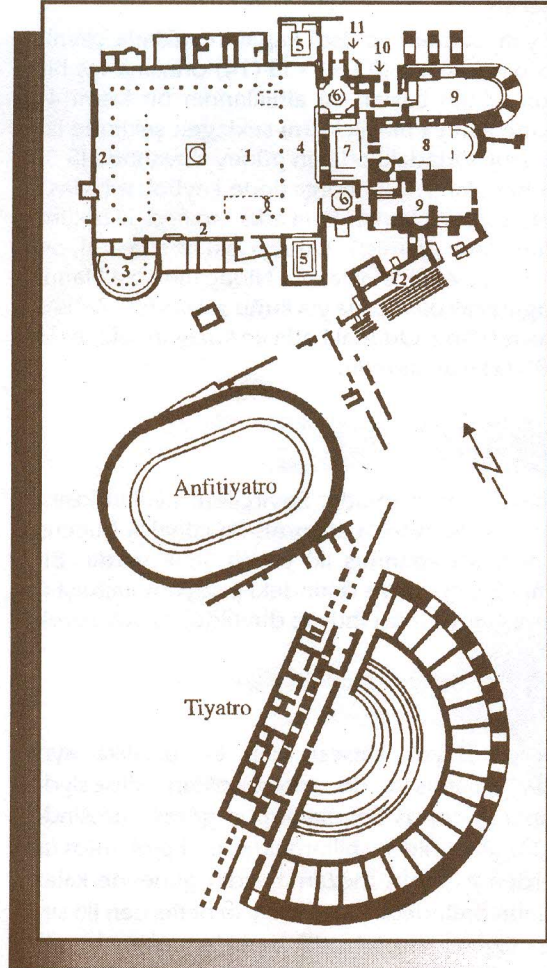
AGORA (TAŞ FORUM)

Burası Salamis'in hem toplantı yeri hem de alışveriş merkezi olup ilk yapılışının Helenistik döneme kadar uzandığı bilinmektedir. Agoranın iki yanında uzanan

sütunlu revakları alışveriş yapanları yazın güneşten, kışın yağmurdan korurdu. Bugün bu sütunlardan sadece bir tanesi ayakta kalmıştır. Alışveriş alanının ortasında da havuzlar ile tanrıların, kahramanların ve ünlü kişilerin mermerden yapılmış heykelleri olurdu.

ZEUS TAPINAĞI

Bu tapınaktan günümüze ulaşan kalıntılar Helenistik dönemdeki ilk tapınağın yıkıntısı üzerine kurulmuş olan Roma dönemi yapısına aittir. Kazılar sırasında Augustus'un eşi Livia'ya ve Olympia Zeus'una adanmış yazıtlara rastlanmıştır.

Salamis Harabeleri Planı

- 1- Sütunlu avlu
- 2- Sütunlu galeri (stoa)
- 3- Tuvaletler (Latrines)
- 4- Sütunlu galeri (stoa)
- 5- Havuzlar
- 6- Soğukluk (frigidaria)
- 7- Terleme odası (sudatorium)
- 8- Sıcaklık (caldarium)
- 9- Terleme odaları (sudatoria)
- 10- Külhan (praefurnium)
- 11- Tuvaletler
- 12- Su kemeri

- 1- Giriş
- 2- Gimnazium
- 3- Tiyatro
- 4- Roma hamamı
- 5- Arkaik Dönem Surlar
- 6- Roma villası
- 7- Bizans sarnıcı
- 8- Granit Forum
- 9- Bizans Dönem Surları
- 10- Epiphanos Bazilikası
- 11- Su deposu "vouta"
- 12- Agora (taş forum)
- 13- Zeus Tapınağı
- 14- Arkaik Dönem Surlar
- 15- Kampanopetra bazilika